

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/87
Toplantı Tarihi/Sayısı : 10.3.2022/11
Karar Numarası : 2022/160
Başvuran : N. B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, 28 Şubat sürecinde görevine son verilen başvuranın işe iade edilmesine rağmen özlük haklarının verilmediği iddiasıyla konu hakkında yasal düzenleme yapılması talebine ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuran, 14.06.1997 tarihinde ... taşra personeli olarak göreve atandığını, 28 Şubat sürecinde görevine son verildiğini, 2013 yılında 6495 ve 6518 sayılı Kanunlara eklenen geçici 1'inci madde ile görevine iade edildiğini; görevine son verilmeden önceki sicil numarasının kendisine verildiğini, ancak derece/kademe ilerlemesi, görevde yükselme, unvan değişikliği gibi özlük haklarının iade edilmediğini, aynı dönemde mağdur edilen polis ve sağlık çalışanlarının göreve iadeleriyle birlikte tüm haklarının verildiğini; söz konusu uygulamayla ilgili Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK) tarafından Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına geçmişe dönük hakların verilmesi hususunda gerekli düzenlemeleri yapması yönünde tavsiyede bulunulduğunu, ancak herhangi bir düzenlemenin yapılmadığını iddia ederek özlük haklarının iadesi için yasal düzenleme yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri başlıklı 87'nci maddesi: *"Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; (...)"* hükmünü içermektedir.

4. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde: *"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."* denmektedir.

5. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde: *"İnsan hakları ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* (g) bendinde: *"ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"*; (i) bendinde: *"Özgürlüğünden mahrum"*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

birakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ve (1) bendinde: “Kamuoyunu bilgilendirmek, düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğünde görev alanına ilişkin özel raporlar yayımlamak” Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

6. Aynı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinde: “(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz. (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.” hükmü yer almaktadır.

7. 6518 sayılı Kanun’un geçici 1’inci maddesine göre: “(1) Kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü taşra teşkilatı tarafından 14/6/1997 tarihinde yapılan personel alımı sınavı sonucunda asil listede yer alan ve sınavın iptal edilmesi nedeniyle; atanma şartlarını haiz olduğu hâlde Devlet memurluğuna atanmayan, Devlet memurluğuna atanıp göreve başlatılmayan kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına müracaat etmeleri hâlinde ve Devlet memuru olabilmek için aranan genel şartları kaybetmemiş olmaları şartıyla, mezkûr Bakanlığın taşra teşkilatının durumlarına uygun memur kadrolarına herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın açıktan atamaları yapılır.”

8. İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler’in (Paris Prensipleri) 3’üncü maddesinde ulusal kurumlarla ilgili “Hükümete, parlamentoya ve diğer ilgili bütün organlara, bunların talebi üzerine veya kendi inisiyatifleriyle, insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin konularda görüş bildirir, tavsiyelerde bulunur, öneriler ve raporlar sunar; ulusal kuruluşlar bunları kamuya açıklamaya karar verebilir (...)” hükmüne yer verilmiştir.

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar” başlıklı 40’inci maddesinde: “(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.” ifadesi yer almaktadır.

10. Söz konusu Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” kenar başlıklı 48’inci maddesi: “(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir ” hükmünü haizdir.

11. Yine aynı Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi: “(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.” şeklindedir.

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar” başlıklı 40’inci maddesinde: “(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.” ifadesi yer almaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

15. Anayasa'nın 87'nci maddesinde; yasama yetkisinin münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisinin uhdesinde olduğu hükme bağlanmıştır. Bu bakımdan; kural koymak, yani genel, sürekli, objektif, kişisel olmayan işlemler yapmak yasama yetkisi kapsamında kalmaktadır.

16. Başvuran, 1997 yılında ... taşra teşkilatında memur olarak görev yapmak üzere İl ... Müdürlüğü emrine atandığını, ancak 28 Şubat sürecinde, dönemin hükümetinin yasal olarak işe başlattığı insanlar üzerinde kurulan baskılar sonucunda görevine son verildiğini, 17 yıl sonra, 2013 yılında yapılan yasal düzenlemeler neticesinde görevine döndüğünü, bununla birlikte göreve iadesinin; derece ve kademe ilerlemesi, özlük hakları, görevde yükselme ve unvan değişikliği gibi olanaklar bakımından 17 yıllık süreç dikkate alınmadan, göreve yeni başlayan bir memurla aynı statüde olacak şekilde yapıldığını iddia etmekte ve haklarının iadesi için yasal düzenleme yapılması talebinde bulunmaktadır.

17. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ise, yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir.

18. Öte yandan mezkûr Kanun'un 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (f) bendinde insan hakları ihlallerini resen inceleme, araştırma, karara bağlama ve sonuçlarını takip etme görevi ile (l) bendinde kamuoyunu bilgilendirme, düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğünde görev alanına ilişkin özel raporlar yayımlama görevi de Kurumumuza verilmiştir. Ayrıca Paris Prensipleri'nin 3'üncü maddesinde ulusal insan hakları kurumlarının hükümete, parlamentoya ve diğer ilgili bütün organlara, bunların talebi üzerine veya kendi inisiyatifleriyle, insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasına ilişkin konularda görüş bildireceği, tavsiyelerde bulunacağı, öneriler ve raporlar sunacağı hüküm altına alınmıştır.

19. Bu çerçevede Kurumumuz tarafından, başvuranın ileri sürdüğü iddialar ile benzer iddiaları içeren bireysel başvurulardan hareketle yapılan resen inceleme neticesinde "28 Şubat Sürecinin İnsan Hakları Bağlamında İncelenmesi" başlıklı rapor hazırlanmıştır. Söz konusu raporun "28 Şubat Döneminde Görevlerine Son Verilip Daha Sonra Görevlerine İade Edilen Ancak Çalışamadıkları Dönemlere İlişkin Özlük Hakları Ödenmeyen Kişilerin Yaşamış Olduğu Mağduriyetler" başlığı altında başvuru konusuna ilişkin detaylı değerlendirmeler yapılmış, "Sonuç ve Tavsiyeler" başlığı altında ise; "disiplin cezası silinenlerin tüm mali haklarının geçmişe sari olacak şekilde giderilmesi, geriye dönük hak kayıplarının giderilmesini engelleyen istisnai uygulamalardan kaynaklı ihlallerin giderilmesi için yasal düzenleme yapılması; kamu görevlilerinin kamu görevinden çıkarıldıkları tarih ile kamu görevine yeniden atandıkları veya emeklilik hakkını elde ettikleri tarih arasında, kadro unvanları itibarıyla ödenmesi gereken maaş, ücret, ek ödeme, özel hizmet tazminatı, ilave tazminat vb. adlar altındaki mali haklarının ödenmesi, kamu görevinden çıkarılma/istifaya zorlanma ile kamu görevine iadenin sağlandığı güne kadar olan sürenin emeklilik süresinin hesabında dikkate alınması, disiplin cezası silinenlerin tüm mali haklarının geçmişe sari olacak şekilde giderilmesi ve KDK tarafından konuya ilişkin olarak

verilen tavsiye kararlarının hayata geçirilmesi için ilgili Kurumların ivedilikle karar alarak uygulamaya geçirmesi” yönünde tavsiyelerde bulunulmuştur.

20. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, talebin yasama yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu, kanunlara ilişkin düzenleme yapma görevinin münhasıran Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu; 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 40’inci maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu; ancak başvuru konusu hakkında Kurumumuz tarafından hazırlanan raporda başvuranın talebi doğrultusunda ilgili Kurum ve Kuruluşlara tavsiyelerde bulunulduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 10.03.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye

e-onaylıdır

Ünal SADE

Üye